

OPIEKUN KATOLICKI

№ 12.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XVI.

Bytom (Beuthen O./S.) dnia 9 lutego 1889.

Opiekun Katolicki wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego“ w Bytomiu (Beuthen O./S.) Dyngosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętogo miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wrocławiu Rudolf Messe oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frenkler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francyzę A. Sławiński Paris Rue Véseléy Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom, dnia 8 lutego.

Półurzędowa „Polit. Corr.“ zapewnia, że w wiedeńskich dobrze poinformowanych kołach nie wiedzą nic zgoła o tem, aby arcyksiążę Karol-Ludwik miał się zrzec prawa spadkowego do tronu.

Przypuszczają, że ogłoszenie zmian w następstwie tronu nastąpi zapewne dopiero za kilka miesięcy, gdyż musi być przeczekany pewien czas, ażeby nastąpiła pewność, że się „pogrobowiec“ następca nie narodzi.

Gdyby to nie nastąpiło, to sądzą, że choćby arcyksiążę Karol-Ludwik zachował tytuł następcy tronu, poczytywać będzie odtąd równie jak i cesarz, arcyks. Franciszka-Ferdynanda austriackiego d'Este, starszego swego syna, za istotnego następcę tronu. Jestto książę, który znakomicie ukończył nauki, odznacza się inteligencją, a w rzeczach polityki rozważniejszy i stalszych przekonań, niżby to sądzić można ze względu na wiek jego. Zastanawiał się zawsze nad sprawami publicznymi, choć się do nich nie mieszał; miał zawsze przeświadczenie, iż blisko tronu stoi.

Arcyksiążę Franciszek-Ferdynand, urodzony w Gracu 18 grudnia 1863, liczy obecnie 26 rok życia. Matką jego była zmarła druga żona arcyks. Karola-Ludwika Marya Anuncyata, siostra króla neapolitańskiego Franciszka II. Dnia 24 kwietnia 1876, ustanowiony spadkobiercą zmarłego w roku 1875

księcia modeńskiego Franciszka V, przybrał za pozwoleniem cesarza przydomek d'Este. Dnia 23 kwietnia 1878 wstąpił jako porucznik do 32-go pułku piechoty, w r. 1882 awansował na nadporucznika w tymże pułku, a w r. 1883 przeniósł się z tymże samym stopniem do jazdy, mianowicie do 4 pułku dragonów, gdzie po dwu latach awansował na rotmistrza, a w listopadzie r. z. na majora, przyczem przeniesionym został znowu do piechoty, mianowicie do pułku 102. Jako taki pozostaje obecnie w Pradze.

Wydalania

u nas nie ustają. I tak: 2 tkaczy z Kietrza Polaków, będących tamże lat 12, w ostatnim czasie wydalonych zostało. Robotnicy austriaccy, pracujący w Królewskiej Hucie także otrzymali nakaz opuszczenia tutejszego kraju z dniem 1 marca.

Kilka słów o pracy.

(Dokończenie.)

Ponieważ człowiek już z samej natury ma wielką skłonność do lenistwa, to trzeba ją koniecznie wykorzenić, albowiem sprzeciwia się ona przeznaczeniu człowieka. Owóż od najwcześniejszej młodości trzeba człowieka przyzwyczajając do

pracy, ponieważ pilność jest przyzwyczajaniem którego się nabiera przez długie ćwiczenia i przy-
mus, ale też za to zyskuje się cnotę, która umacnia, uszczęśliwia, a nadto wyżywia. Dla tego rozsądni rodzice powinni od najmłodszych lat przyzwyczajając dzieci do czynności i pracy, wykształcać ich rozum i tak je przyzwyczajając, że praca przynosi pożytek, a to będzie budzącem do pracy i zatrudnienia. Zysk, jaki człowiek sam osiąga za swoją pracę, podnieca pilność, a chłopiec i dziewczynka nie mogą się nacieszyć, gdy sobie sami coś mogą zarobić... Ale pracowitość powinna, jak mówiłem wyżej, powodować się rozumem i wiarą i mieć cel, który jest piękny i słaschetny. Kto sobie zbiera przez naukę wiadomości, ten rozszerza swoją wiedzę i pogląd na rzeczy, a przez to zdobywa sobie środki do szczęścia i przewyżnia z łatwością przykrości i niebezpieczeństwa, które jak kamienie przywalają drogę życia. Wówczas pilność wyrabia odwagę i siłę, a kto się niemi odznacza, jedna sobie miłość i znaczenie. Nie tylko więc ciało, ale i dusza powinna być czynna. Trzeba zaczynać od łatwego, a dążyć do trudnego; potem i najtrudniejsze rzeczy wykona się z łatwością. A co człowiek często powtarza, w tem nabiera wprawy, i wszystko idzie mu jak z płatka. Przez przyzwyczajanie takie rzeczy wykonać potrafi, które są na pozór nie do wykonania. Początek jest trudny; wszystkie siły są najprzód słabe, ale przez ćwiczenie i wytrwałność nabieramy hartu i ochoty, która nas do każdej czynności zagrzewa. Można powiedzieć otwarcie, że rodzice nie

O MUZYCE.

(Dokończenie.)

Działanie sztuk plastycznych, nie wyłączając malarstwa, znakomity wywiera wpływ na poczucie ducha ludzkiego, na umysł wykształcone. Wielka jest potęga wymowy i poezji, ale wyższą nierównie władzą obdarzona jest muzyka, jako język całej ludzkości nieulegający warunkom klimatu i przestrzeni, zarówno przemawiający do każdego serca, bez różnicy płci, wieku i narodowości. Wszakże nieraz będąc w kościele, kiedy odczytywał się potężny głos organu, kiedy lud wraz z kapłanem padłszy na kolana wielkim głosem zanuci hymn: Święty Boże! jakież to silne, nieogarnione uczucie zatrzęsło sercem, całą naszą istotą. Czyśmy wtedy spokojni, szczęśliwi w duszy, wraz z tym potężnym głosem na skrzydłach modlitwy nie unieśli się do Boga, który zdawało się, że zstąpi z niebios, aby przyjąć naszą prośbę? I jakież to ziemski język, jaka wymowa, może zdoła obudzić w nas takie uczucie? tylko sama jedna muzyka. Wędrowcy innej, jak my religii, z zimną rozważą oglądając dzieła geniuszów w Watykanie i Sykstyńskiej kaplicy zgrozmadzone; ale kiedy tam zabrzmiał śpiew mistrzów kościelnej muzyki, mimowolnie zginają się ich kolana i padają przed tym, który w każdej świątyni czczony jest jako Bóg przedwieczny. Przy-

stępując do drugiej części mego tematu, zaczynam o wpływie muzyki na ludzkość w szczególności.

Od niepamiętnych czasów u wszystkich narodów, muzyka, jako środek medyczny w wielkim była poważaniu. W wiekach bardzo od nas dalekich, z muzyką łączyły się nawet cuda. Hebrajczycy posługiwali się tą sztuką nie tylko w celu sprawienia przyjemności, ale w celu podniesienia ducha i leczenia różnych chorób. Król Dawid cudowną grą na arfie wypędził z Saula złego ducha. Starożytni Grecy wydoskonaliли muzykę i wprowadzili ją w życie wojskowe, a pod jego wpływem duch wojska wzmagał się. Aleksander Wielki na dźwięk liry wpadał w szalony zapal. Z postępem ogólnym zastosowano muzykę do wszystkich poważnych i zabawiających celów: zabrzmiała w świątyniach Pańskich dziękczynna pienia; towarzyszone muzyką figlom kuglarzy, skoczków na linie — słowem, czy łzę wycisnąć, czy uśmiech obudzić na twarzy, zawsze i wszędzie potrzeba było i jest muzyki. I nie dziw, że muzyka obudza tyle cudownych w nas przemian, bo dla człowieka jest ona najczystsza mową serca i uczucia. Zejdźmy do niższej sfery jestestw, do zwierząt, a zobaczymy jak dzielnie wpływa muzyka na dzikie nawet besty. Za głosem fletka idą słoni i niedźwiedź; lania na odgłos muzyki kładzie się, a nawet, jak zapewniają, da się schwycić. Ptaszki w ogólności przysłuchują się brzmieniom piszczałki; bociany mają lubić dźwięk gitary, a na głos cymbałów, mówią, że pszczoły wracają do ulów. Na szozury i pa-

jęki szczególnie mają oddziaływać rzewne tony lutni. Wiadomo także, jakie wrażenie sprawia muzyka na psach. Koń z największą łatwością obznajmia się z muzyką; podług głosu trąbki bez kierunku jeźdźca odbywa w największym porządku wszystkie obrety, a na sygnał: marsz: pędzi naprzód z największym rezhukaniem. Ryczenie osła przestrasza konia, a tak nieznosny jest dla słonia kwik i chrząkanie świń, że posłyszawszy je, ucieka. Tygrys na głos bębna wpada w wściekłość, a jak mówią, pianie koguta przejmuje lwa strachem.

W organizmie ludzkim muzyka wywiera największy wpływ na układ nerwowy, działając zarówno na stałe, jako też na płynne organa; może więc przyspieszać lub zwalniać bieg krwi, jak również wzraszać płynem nerwowym. Działanie to jednak jest zupełnie względne; należy one głównie od szczególnej budowy, od temperamentu, od wewnętrznego usposobienia, od stanu zdrowia i od odebranego wychowania. W miarę tych warunków działanie muzyki okaze się różne.

Pod wpływem muzyki objawia się w człowieku prawdziwe lub fałszywe uczucie; w pierwszym razie rozbudzi w nim do wysokiego stopnia wrodzoną czułość, a w drugim razie uspokoi chorobliwą tkliwość. W tych wszystkich atoli wypadkach wiele także zależy od rodzaju kompozycji i od wykonania tejże. Mało jest ludzi, na którychby muzyka żadnego nie sprawiała wrażenia i mało takich, co by nie zauważyli jej działania. Działanie to musi być silne, kiedy liczne przykłady wykazały, że pod jej wpły-

kochają swych dzieci, gdy ich wcześniej nie przyzwyczajają do pracy: zagradzają im szczęście, gdy pracą nie rozwijają ich ciała i duszy. Zabijają w nich odwagę i samodzielność, która tak jest pożądana. Człowiek nie żyje dla lenistwa na siemi; powinien być pilnym, odważnym, myślnym i rozumnym, aby się mógł dzielnie opierać swym kłopotom w życiu, by odnieść zwycięstwo nad ciemnotą, głupotą i przesądem i tem wszystkim, co się sprzeciwia naszej wierze. Praca z przemysłem połączona cudów dokazać może, jak to widzimy w obcych krajach. Ona otoczyła ludzi wielostronną wygodą i przyjemnością, otworzyła bramy oświacie, podniosła i rozwinęła nauki, sztuki, rękodzieła, rzemiosła, handel i rolnictwo, tak niewyczerpane pole pracy ludzkiej, która objawia ich siłę i wartość. Imajmy się tedy i my pracy i przemysłu, a wszystko inne dane nam będzie. A gdzie kraj bogaty, tam wszyscy dobrze się mają i wszystkie idzie jak w zegarku. Przychodzi i chęć do nauki, do czytania książek i gazet; znikają przesady i nałogi, a większa zakorzeniona się moralność i mienie.

Nam Polakom przystało teraz pracować jak najusilniej wszędzie, zawsze i na każdym miejscu; owoż chwycimy się pracy i przemysłu, podajmy sobie ręce do zgody i jedności, a przyszłość okaże, jakie z tego wynikają owoce, które wszakże są najmiłsze i najpiękniejsze, gdy wypływają z własnej chęci i usiłności.

Niech każdy pracuje w swym stanie, zakresie, a szczęście siebie i drugim przyniesie;
I pracę odpowie godności człowieka —
U ludzi i Boga zasługa go czeka.

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin. Izbie poselskiej p. minister skarbu przedłożył projekt do ustawy, dotyczącej uchylecia lub zmniejszenia podatku gruntowego w razie klęsk zadanych przez powódź.

Projekt brzmi temi słowy:

„§ 1. Minister skarbu jest mocen:

1) Na rok albo na lat kilka całkiem, lub w pewnej części opuścić podatek gruntowy z posiadłości, które skutkiem powodzi zupełnie lub w znacznej części tracą zwykły swój dochód;

wem niekiedy ból nawet ustaje. Przypuszczając tedy choroby duszy, należy poznać symptomata wyróżniające je od innych chorób. Są one bardzo liczne. U ludzi miękkiego życia, przesycanych rozkoszami świata, zwykle nudota niustająca jest chorobą duszy. W każdej chwili i na każdym miejscu im źle; teatr, zgromadzenia domowe, rozmowa przyjacielska, dzieci, kwiaty, obrazy, przyroda, nowiny polityczne, wszystko to ich nudzi. Jedną tylko muzyką, ale muzyką łagodną, tkliwą, przelewa w ich duszę jakiś spe- kój, odradza zamarłe uczucie, odmładza imaginacyę, ocuca uspieną duszę i wprowadza ją w stan błogiej jakiejś nadziei.

Nie ma wątpliwości, że w wielu chorobach, zwłaszcza u niewiast, muzyka wywiera zbawienny wpływ; jakby jakiś szczególny środek medyczny. U niektórych kobiet muzyka uspokaja ból głowy, albo też rozdrażnienie nerwowe; innym spr- owadza sen, którego daremnie wyczekiwały. Starożytni Grecy, wydając się na wyprawy wojenne, zabrali swym żonom w czasie ich nieobecności zabawiania się muzyką; był to skuteczny środek odpędzania złych myśli. W epoce, w której żyjemy, zaprzątlenie umysłów młodzieży płci obo- jej muzyką, wielki wpływ wywiera na uspokojenie się żądź. Są pieśni tak rzewne, tak miłe, że ich melodia na zawsze zostaje w pamięci, do nich przywiązują się wszystkie domowe wspomnienia, są one w każdym wieku naszego życia najmilszymi wrażeniami serca. A cóż dopiero, gdy na polu sławy zabrzmi trąba bojowa, jak wtedy różnie serce żołnierza, z jaką zapamięta-

2) przenieść do niższej klasy opodatkowania posiadłości przez powódź do tego stopnia nawiedzane, że urodzajność ich zmniejsza się znacznie i na czas dłuższy.

§ 2. Wynikający ztąd ubytek w dochodach a zarazem koszta powstające, przypadają skarbowi państwa.“

Projekt ten rządowy, obiecujący pewną ulgę rolnikom z naszych także okolic nadrzecznych, będzie niebawem przedmiotem obrad poselskich, a wątpić nie można, że pozyska moc ustawy.

AUSTRYA.

Wiedeń. W obec tak smutnego wypadku i takiej śmierci arcyksięcia Rudolfa, nie jeden sobie pomyśli: Coż mogło go skłonić do tego kroku? Na to pytanie nie mamy w dziennikach odpowiedzi; piszą, iż „rozdrażnienie nerwów spowodowało obłąd umysłowy i pod wpływem tegoż zaszła ten straszliwy wypadek“. Arcyksiężę używał podobno na złagodzenie bólów reumatycznych, których nabawił się wskutek przeziębienia, morfiny, łagodzącej wprawdzie bóle, ale niszczącej system nerwowy. Powiększając ciągle dawki, doszedł do pewnego stopnia obłąd, który ten zgubny środek sprowadza. Również praca ciągła i ustawiczna, systematycznie od lat dzieciennych prowadzona, wpływała niekorzystnie na zdrowie zmarłego. Sam mówi o sobie, że „w młodości za mało się bawił, a za wiele uczył“, a „teraz to się mści“, „nie czas—dodawał—myśleć o zmianie, bo praca ciągła stała się dla mnie nałogiem“. Nie dziw więc, iż w tych warunkach choroba nerwowa spotęgowana cierpieniami reumatycznymi wzrastała, o czem w całym Wiedniu już wiadano dawno. W ostatnich czasie stan zdrowia pogorszył się znacznie i arcyksiężę trapiiony był bezsennością, którą nadaremnie lekarze usunąć usiłowali. Wszystkie to może spowodowało ten krok nieszczęsny!

Inne wieści głoszą, iż arcyksiężę Rudolf padł ofiarą zamachu; podajemy pogłoskę, chociaż nie wierzymy w jej prawdę; opuszczamy więc też przypuszczalne powody zamachu.

Blizsze szczegóły o śmierci cesarzowicza są następujące. Gdy wyważono drzwi od sypialni, które z zewnątrz były zamknięte, znaleziono arcyksięcia leżącego na łóżku nieżywego. Zawezwany natychmiast telegrafem prof. dr. Widerhofer przybył niebawem i skonstatował śmierć wskutek

leścią, rzuca się w szyki nieprzyjaciół, miotając śmierć dokoła!

W rozprężeniu nerwowym, jakiemu niekiedy podlegają poeci, nic lepiej nie uspakaja chaosu uczuć, marzeń i natchnień, jak muzyka. Wieszcz nasz Mickiewicz — takiego doświadczał spokoju, siysząc pieśń „Już miesiąc zaszedł, psy się uspiły“, lub arya Don Juan'a, że mógł siuchać bez przerwy kilka godzin i pod tem wrażeniem układał swe improwizacye.

To różnorodne działanie muzyki na układ nasz nerwowy zależy od jej rodzaju. Utwory muzyczne nowożytnie, wielce różnią się od dawniejszych; dziś uważają najbardziej na to, aby sprawić wrażenie, aby zadziwić, zdumiewać. Dawniejsze utwory przemawiały do duszy, wszysej je czuli; dla zrozumienia dzisiejszych trzeba być muzykiem.

Lekarze, zajmujący się wyłącznie chorobami umysłu, doświadczyli, że muzyka zbawienny wywolywa wpływ na nieszczęśliwych obłąkanych. — W Paryżu, w kaplicy szpitala Salpêtrière, można usłyszeć śpiewane Msze, wykładane z dokładnością przez samych obłąkanych, i jeżeli muzyka nie wylecza obłąkania, to przynajmniej przynosi tym nieszczęśliwym znaczną ulgę.

KONIEC.

wystrzału z rewolweru. Rewolwer znaleziono w bliskości łóżka. Czaszka arcyksięcia była strąskana, usta skrwawione, a krew, mózg i kawalki kości rozbryznięły się po całym pokoju.

Pierwszymi świadkami tego bolesnego wypadku byli też książę koburski i hr. Hoyes. — Kamerdyner księcia Rudolfa, Loszek nazajutrz po śmierci tegoż odebrał sobie życie. —

Arcyksiężę Rudolf zostawił kilka listów, między inanemi do hr. Sögenyi, w którym go uprasza, ażeby się zajął uporządkowaniem jego papierów. W liście tym nie ma jednak wzmianki o zamiarze odebrania sobie życia. Znaleziono również między papierami testament; treść tegoż zajmuje się li tylko sprawami rodziny.

Sekcyja ciała zmarłego wykonaną została w dniu 31 z. m., następnie zabalzamowane ciało, ubrane w mundur jeneralski i wystawiono w sali jadalnej pałacu arcyksięcia. Pogrzeb odbył się we wtorek o godzinie 4 po południu. Pochowany został w grobach swych przodków, w kościele Kapucynów we Wiedniu. Arcyksiężę Rudolf jest 110 Habsburgiem, który w tych grobach spoczywać będzie. Pierwsze wieńce na trumnie zmarłego złożyły arcyksiężna Stefania i mała jej córka.

Telegramy kondolencyjne nadeszły nie tylko od wszystkich dworów europejskich, ale i od wielu z odległych stron świata; nawet od cesarza chińskiego nadszedł w piątek rano do cesarza Józefa-Franciszka telegram, wyrażający swój żal i współczucie.

Podczas pogrzebu arcyksięcia, wszystkie składy we Wiedniu i na przedmieściach były zamknięte.

Profesor U d e l udzielił dziennikom kilku szczegółów z życia cesarzowicza, z których jeden podajemy. — Będąc zaproszony przez tegoż przed kilku miesiącami do zamku Meyerling, siedział z arcyksięciem przy wieczerzy. Arcyksiężę zauważył, iż prof. Udel nie pił wcale. Zwrócił się więc do niego i rzekł: „Pij pan, raz musimy wszyscy umrzeć, jeden prędzej, drugi później. Mnie wrózone, że niezadługo umrę.“ Po krótkim przestanku dodał: „Najmilejby mi było umrzeć na placu boju!“

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. Przed kilku dniami mieliśmy odwilż, a skutkiem tego rzeki zaczęły wzbierać, bo śniegi w górach stopniały. Niektóre rzeki w Śląsku, oraz dalej w Niemczech i innych krajach już się ruszyły, wylały i wiele nieszczęścia narobiły. Nastaly znów mróz, z pewnością powstrzyma dalsze klęski.

— Na ogłoszenie w dzisiejszym numerze „Dzieje święte w skróceniu opowiedziane, przez Dr. I. Schuster'a“ zwracamy niniejszem uwagę i takowe bardzo polecamy. Książeczka ta obejmuje tylko 87 stronic, a przeplatana pięknymi obrazkami. Piękny druk jak i papier. Broszurowana kosztuje 30 fen., oprawna 35 fen.

— Wszystkie kasy przy kolejach żelaznych śląskich będą odtąd przyjmowały rosyjskie banknoty. Za 100 rubli płacić będą 222 M.

μ Głwice. Dyrektorem tutejszego królewskiego katolickiego gimnazjum mianowany został dyrektor gimnazjalny Ronke z Wągrowca. Posadę tę obejmie 1 kwietnia r. b.

o Głogówek. Zmarły w zeszłym tygodniu tutejszy dziedzic hr. Oppersdorf, zostawił po sobie tylko 90 milionów marek, złożonych w banku londyńskim.

§ Opole. Producyja żelaza wynosiła w roku ubiegłym 8,000,000 centn. ct.; i jak wykazuje dr. Kossmann w swem piśmie („Oberschlesien, sein

Herder'sche Verlagshandlung, Freiburg i. B.

Soeben ist erschienen und durch alle Buchhandlungen zu beziehen:

Schuster Dr. I., Dzieje Święte w skróceniu opowiedziane. Przekład z języka niemieckiego. Z approbaty Najprzewielebniejszych Ordynaryatów w Frauenburg, Pelplinie, Tarnowie, Przemyślu, Kaliszu, Lwowie i w Warszawie. Dziełko ozdobione 46 obrazkami w tekście, przeznaczone dla oddziału niższego szkół ludowych. Wydanie czwarte poprawione. 16°, (87 S.) 30 Pf.; geb. in Halb-leinwand 35 Pf. (Polnische Uebersetzung von Schuster, Kurze Biblische Geschichte.) Wo die Einführung dieses Werkes in Frage kommt, liefert die Verlagshandlung auf direkte Mitteilung ein Freixemplar behufs näherer Prüfung.

Muster

nach allen Gegenden franco.

Zu 4 Mark

Stoff für einen vollkommenen grossen Herrenanzug in den verschiedensten Farben.

Zu 2 Mark

Stoff in gestreift, carirt und allen Farben, hinreichend zu einer Herrenhose für jede Grösse.

Zu 1 Mark

Stoff für eine vollkommene, waschichte Weste in lichten und dunkeln Farben.

Zu 5 Mark

3 Meter Diagonal-Stoff für einen Herrenanzug mittlerer Grösse in Grau, Mareng, Olive, und Braun.

Zu 3 Mark 50 Pf.

3 Meter Diagonal-Stoff, besonders geeignet zu einem Herbst- oder Frühjahrsanzug in den verschiedensten Farben.

Zu 3 Mark 75 Pf.

Stoff zu einer Juppe, passend für jede Jahreszeit in grau, braun, melirt und olive.

Zu 10 Mark

Stoff zu einem hochfeinem Ueberzieher in jeder denkbaren Farbe und zu jeder Jahreszeit tragbar.

Zu 13 Mark

3 1/4 Meter imprägnirten Stoff in allen Farben zu einem Anzug echte wasserdichte Waare, neueste Erfindung.

Zu 7 Mark

3 Meter Stoff zu einem feinen Anzug in dunkel gestreift oder klein carirt, modernste Muster, tragbar bei Sommer und Winter.

Zu 4 Mark 80 Pf.

Stoff zu einem vollkommenen Damenregenmantel in heller oder dunkler Farbe, sehr dauerhafte Waare.

Zu 6 Mark 60 Pf.

Englisch Lederstoff für einen vollkommenen waschichten u. sehr dauerhaften Herrenanzug.

Zu 9 Mark

3 1/4 Meter Buxking zu einem Anzug, geeignet für jede Jahreszeit und tragbar bei jeder Witterung, in den neuesten Farben, modern carirt, glatt und gestreift.

Zu 12 Mark

3 Meter kräftigen Buxkingstoff für einen soliden praktischen Anzug.

Zu 7 Mark

2 1/4 Meter schweren Stoff für einen soliden praktischen Anzug.

Zu 16 Mark 50 Pf.

Stoff zu einem Festtagsanzug aus hochfeinem Buxking.

Zu 9 Mark

2 1/4 Meter imprägnirten Stoff in allen Farben zu einem Paletot; echte wasserdichte Waare neueste Erfindung.

Ferner empfehlen wir unser reichhaltigstes Lager in hochfeinen Tuchen, Buxkins, Paletotsstoffe, Billard-Tuche, Chaisen- und Livrée-Tuche, Kammgarn-Stoffe, Chevots, Westenstoffe, wasserdichte Stoffe, vulcanisirte Stoffe mit Gummieinlage, garantirt wasserdicht, Loden-Reiseroock- und Havelockstoffe, forstgraue Tuche, Feuerwehrtuche, Damentuche in allen Gattungen, Satin, Croisec etc. etc. zu en gros Preisen.

Bestellungen werden alle franco ausgeführt.

Muster nach allen Gegenden franco.

Adresse: Tuchaustellung Augsburg (Wimpfheimer & Cie.)

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięknie palących się

Cygar

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30 3,50 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwyborniejszego gatunku.

Bytom.

FR. ZAWISCHA.

Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowicka Nr. 36.

Tylko prawdziwy i tą marką ochronną

Hustle-Nicht

na kaszel, ochrypłosc, ból szyi i piersi, kłuszk.

Wyskok słodowy i karmelki.

L. H. Pietsch & Co., Breslau (Wrocław.)

Do dostania: w Bytomiu u pp. J. Dubecke i A. Hoppe. — W Katowicach u p. Alb. Hanka. — W Mysłowicach u aptekarza p. W. Kastnera. — W Gliwicach u pp. Herm. Simon i E. Langer. — W Królewskiej Hucie u pp. J. Sollmann'a i M. Sachs'a. — W Mikołowie u J. Domina. — W Szarleju: u aptekarza Ludw. Buhla.

Mayer'a

Benedyktynka z Pepsina

Friedrich Ernst Meyer & Cie. Bielefeld.

uznana jako najwyborniejszy środek spożywczy, najlepszy środek domowy, w cierpieniach żołądkowych i w utrudnieniach trawienia, a mianowicie przy słabym trawieniu, braku apetytu, odbijaniu się, zgadze po jedzeniu, w uczuciowej słabości, mdłościom, ciężciom do womit, ciśnieniu żołądka, bladaczce. Skutek niezawodny, przy ogólnym osłabieniu, braku krwi itp. Sprowadzony środek wzmacniający dla powstałych z choroby. Skutkuje pewno! Smak bardzo miły! W 1/4, 1/2 i 1/1 litrowych fiaskach. Do dostania w Bytomiu: w cukierni Alb. Danziger'a i Max'a Pniower'a. Dalsze składy urzędzi F. E. M. & Cie.

Restauracya

„Bergkeller“

dla wesół odstępujemy swoją salę darmo.

Bytom. A. Hirschfeld.

BAHNHOF-HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych. Pokoje od 1,50 M. Portyer przy każdym pociągu.

Dr. Johann'a polepszony Mentholin

jest to naukowe i praktycznie wypróbowany proszek do niaczenia przeciw katarowi i nerwowemu bólowi głowy przez lekarzy polecony skutkuje bardzo i orzeźwia. Jedyna sprzedaż u J. Adamietz w Bytomiu, ul. kościelna Nr. 1. i w Lipinach. Poszukuje się mających chęć sprzedawania tegoż.

W tych samych lokalach także wielki skład wyborczych a tanich cygar.

Dla sprzedawających

Obrazy!

Lisztwy złote, polisaandrowe i starożytno w wszystkich gatunkach jak najtańsze! Obrazy olejne i niekolorewe ceny TUZINOWE najtańsze! Gotowe listwy i ramy barokowe do obrazu cudownego Matki Boskiej Piekarskiej i t. d.

u Fr. Pinkowskiego.

Księgarnia katolicka.

KRÓL.HUTA, ul. następcy tronu, naprzeciw kościoła farnego

Tokaj lipcowy Jabczyńskiego.

Nie tak za czasów Piasta bywało Panowie Bracia, zaoni sąsiedzi, Pełno było złota a wydatków mało, Piło się własny miedek przy obiedzie.

Od onych czasów, od Piasta starego Datuje się chwila tego napoju, Jak iza czystego, dla wszystkich dobrego; Używać go można jak jeleń zdroju.

Dziś inna moda, inne obyczaje, Sznaps, bawar, tytoń i etoetera Piastowi w grobie serce się kraje, A my ce na to? — smutne mizera!

Sznaps, bawar, tytoń zdrowiu szkodliwe Skracają życie cale dziesiątki, Za to przy miodku dni płyną szczęśliwe A w rękach naszych zostaną majątki.

Bo napój zdrowy i bardzo tani Lat nam przysporzy otuchy doda Kto go skosztował, nikt go nie zgani Na potwierdzenie ręki mi poda.

W mej miodosytni pod okiem mojem Wyrabia się ten napój Piastowski, Płynie on u mnie zawsze czystym zdrojem Dwakroć me premie — lepszy niż krakowski

Bom u Kasztelanów uczył się tej sztuki Więc też Kasztelańskiem zawsze go rowię Jam dostał jeszcze od Piasta nauki Jak go przyrządzać, lecz tego nie powiem.

Na Tokaj lipcowy od Piasta samego, Mam medal złoty na miod Kasztelański, Zobacz, przyjdź Bracie do Jabczyńskiego, Unizony sługa Pański.

NB. Na okolice wysyłam miodo moje: Tokaj lipcowy liter po 1,50 fen. Miod Kasztelański liter po 2 M. tak w litrowych jak i półlitrowych butelkach. Butelki i opakunek osobno obliczam i po obliczonej cenie przyjmuję napowrót.

J. N. Jabczyński, w Poznaniu.

Chwaliszewo Nr. 35.

C. ADAMSKI POZNAŃ BAZAR.

Sprzedaję czapek mego fabrykatu na Górny Ślązk powierzyłem p. J. Rohner'owi w Bytomiu i polecam takowe po cenach fabrycznych. C. ADAMSKI, Poznań Bazar.

Odwołuję się na powyższy anonas, polecam znane czapki p. C. Adamskiego z Poznania po cenach fabrycznych jako to:

Nr 1 po 3,50 M. | Nr 3 po 2,50 M.

" 2 " 3,00 — | " 4 " 2,00 —

J. ROHNER w Bytomiu.

Moim starym zacnym odbiorcom i Szanownej Publiczności, podaję niniejszem do wiadomości, że spowodowany wskutek różnych okoliczności po 30 latach posiadania tu browaru pod nazwą „Bergkeller“ zmuszony byłem wynająć

browar Sauer'a

będący na placu Wilhelma „Wilhelmsring“. Upraszam o łaskawe zausanie jakim się dawniej cieszyłem i polecam moje piwa tylko czyste bez żadnych domieszek jako to: dubeltowe i pojedynowe, jak i codziennie młode piwo „Jungbier“.

Z uszanowaniem

Bytom.

Hermann Kluge.

Ja Anna Csillag

z mejimi 185 ctm. długimi włosami, które otrzymałam w skutek 14-miesięcznego użycia pomady, którą sama urządziłam, a ta przez najskuteczniejszych lekarzy uznana została jako środek pobudzający wzrost włosów, tychże wzmożenie; *) też pomada sprawia pełny i mocny porost brody i sprowadza już po krótkim użyciu piękne połyski, pełność włosów; zapobiega wczesnemu siwieniu aż do późnej starości. Dla miłego zapachu i skutku powinna być w każdej toalecie i domu. Tysiące uznań dowodzą o wyborności mej pomady. Cena za garnuszek 75 fen., 1 M., 2 M. odsprzedawaję rabat. W Berlinie do dostania we wszystkich drogeriach, w których jest mój plakat.

Wysyłka codzienna pocztą za zaliczką lub nadesłaną należność na cały świat z fabryki

Anna Csillag, Berlin N. Grosse Hamburgerstrasse 34.

Wystawiona została we wszystkich większych miastach Europy a ostatni raz w Castou'a Panoptikom i w niemieckiej wystawie fryzjerów w Berlinie: W Lipskiej ilustrowanej gazecie z ilustracją jako godne widzenia podano.

*) Analityczno-chemicznie podzskano, zaopiniowano i polecono przez panów: Dr. Leo Liebermann, profesor i przewodnik chemiczno-analizowego zakładu król. węgierskiego w Budapeszcie i Josef Szevesuk, profesor chemii w Budapest.

Prawnie zastrzeżone.

Trzeba się strzedz przed bez znaczenia naśladowaniem i kaporawę tylko od tyłu lat sławnej Anna Csillag pomady.